

NÚMERO

6

MES JULIOL

ANY 2012

REVISTA DIGITAL

COORDINADORA ENTITATS PEDRA SECA

CEPS

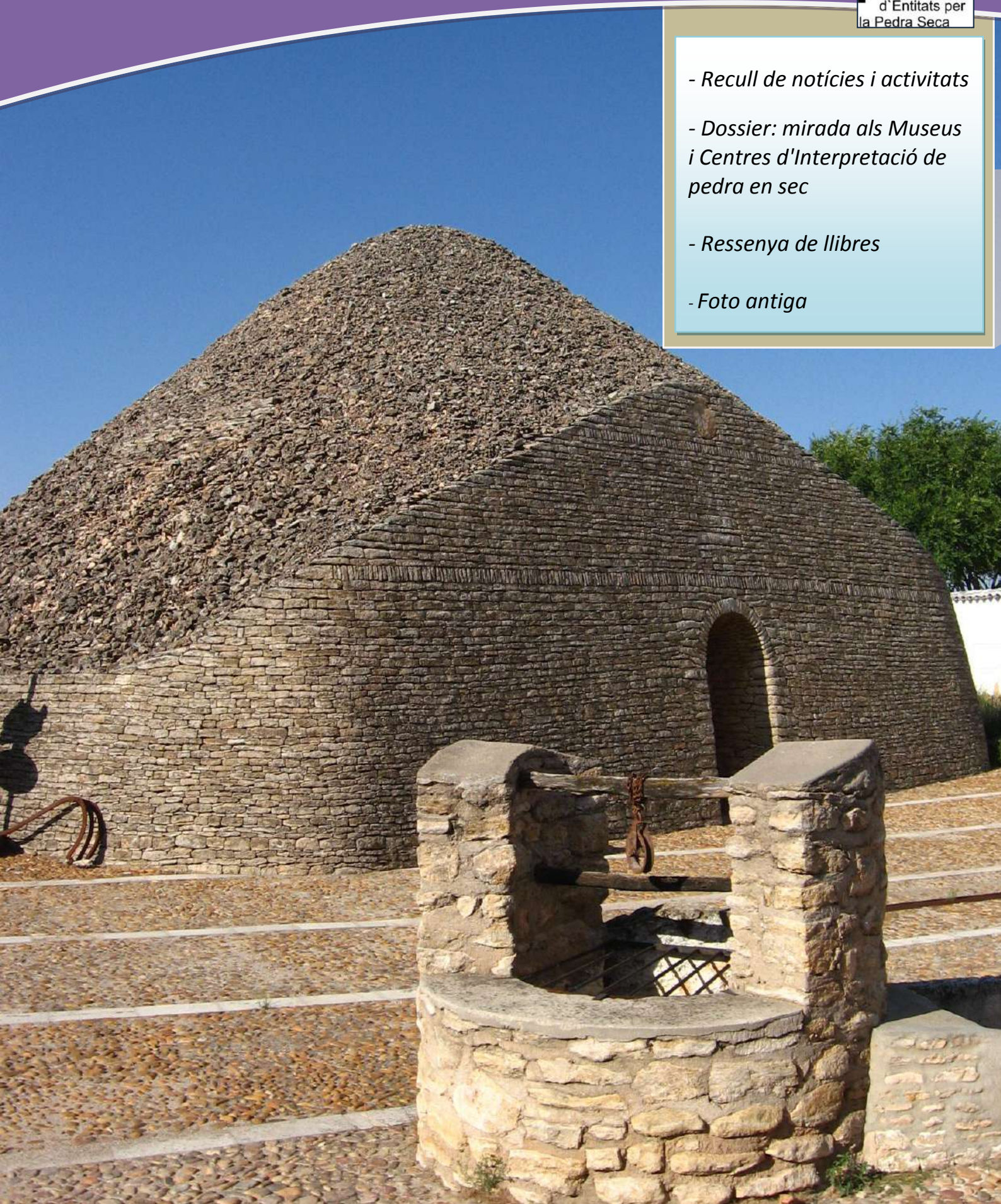

- Recull de notícies i activitats

*- Dossier: mirada als Museus
i Centres d'Interpretació de
pedra en sec*

- Ressenya de llibres

- Foto antiga

EDITORIAL

Sovint es parla d'innovar en matèria de Museus i Centres d'Interpretació. Els darrers anys hem assistit a la implantació d'alguns d'aquests equipaments en diferents indrets del territori de casa nostre i d'arreu d'Europa que tracten per primera vegada el tema de la *pedra en sec*. Això representa un primer pas per la dignificació i el reconeixement interpretatiu d'aquest patrimoni cultural.

La *pedra en sec* esdevé un patrimoni cultural amb un immens potencial turístic, dinamitzador geogràfic i mediambiental que, fins ara, no s'ha activat suficientment.

El dossier monogràfic d'aquest butlletí tracta d'alguns dels Museus i Centres d'Interpretació en actiu a casa nostre que disposen d'equipaments al voltant de la *pedra seca*.

L'èxit o fracàs d'aquests centres sovint depèn en bona part de la planificació convenient que hagi realitzat un professional amb un equip de treball analitzant aspectes fonamentals com per exemple: el discurs interpretatiu, el material exposat, la seva difusió, la innovació constant i el manteniment o financiació futura, entre altres molts aspectes.

FOTO PORTADA:

Museu del carro de Tomelloso
© Foto Josep Vallès+

CONTRAPORTADA:

Interior barraca. Fals (Fonollosa)
© Foto Jaume Plans

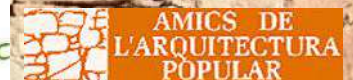
BUTLLETÍ Nº6 - juliol 2012

EDITA CEPS

coordinadora@lamalla.net

MEMBRES DE LA CEPS

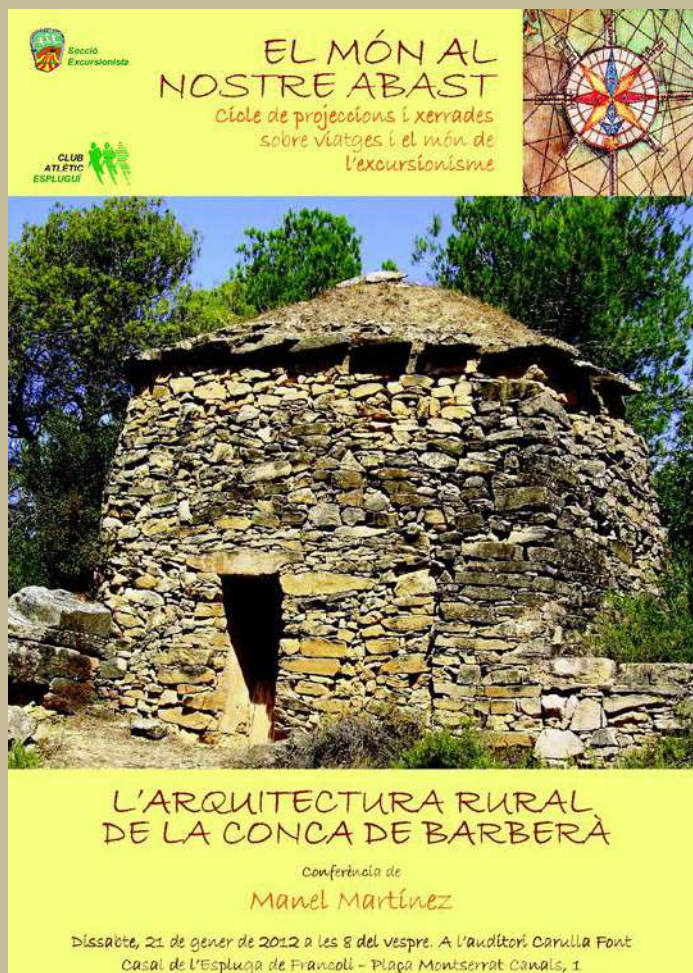

Per contactar amb nosaltres:
coordinadora@lamalla.net

RECULL DE NOTÍCIES I ACTIVITATS DIVERSES

- El passat 21 de gener la Secció Excursionista del Club Atlètic Espluguí organitza dins del cicle "El món al nostre abast" una conferència a càrrec de Manel Martínez autor del llibre "Arquitectura rural, un patrimoni cultural oblidat" i una sortida pel terme de Solivella per conèixer l'arquitectura rural de la Conca de Barberà.

Nota: la foto de la portada del Butlletí nº 6 és del company i amic finat Josep Vallès. Trobarem a faltar la seva implicació en defensa de la pedra seca. El nostre condol i una abraçada molt forta a la seva família.

Descarregar les Actes de la V Trobada

Ens complau anunciar-vos que la publicació "Actes de la V Trobada d'Estudi per a la Preservació del Patrimoni de Pedra en Sec als Països Catalans", que recull les ponències i comunicacions presentades durant la trobada, es troba disponible en format PDF.

Malauradament, ateses les actuals limitacions pressupostàries no ha estat possible dur a terme la publicació impresa com estava previst inicialment.

La versió digital es pot descarregar des de la pàgina de Pedra en Sec i Senderisme del Consell de Mallorca a l'apartat Biblioteca virtual o directament des del següent enllaç Actes de la V Trobada (PDF)

Informa: *Departament de Medi Ambient i del Consell de Mallorca*

RESTAURACIÓ D'UNA BARRACA

a Mont-roig del Camp (28/01/2012)

El dissabte 28 de gener, el GEPEC, amb la col·laboració del Centre Miró-Grup Barracaire de Mont-roig del Camp i l'A.V. "Muntanya Roja", va organitzar una sortida per reconstruir la barraca de l'Anna Maria Parés, al terme de Mont-roig del Camp.

Hi van participar 27 persones, sota la direcció del mestre marger Albert Gavaldà. La barraca presentava esllavissades a la part lateral i la part

posterior i, en un matí, aquesta bonica construcció, situada enmig d'un camp de garrofers, va mostrar la seva fisonomia original.

Restauració de la barraca de Mont-roig del Camp (28/01/2012)

Informa: Esther Bargalló

DRAC VERD : 5000 BARRAQUES CATALOGADES i WIKIPEDRA

El 2009 a Mallorca, en la V Trobada d'estudi per a la preservació del patrimoni en pedra seca als Països Catalans, el nostre grup Drac Verd de Sitges varem presentar la comunicació "Resum estadístic de 4200 barraques de Catalunya" (podeu trobar-ho a [Consell de Mallorca Biblioteca virtual](#) en l'enllaç [Actes de la V Trobada \(PDF\)](#) , pàgines 78-94).

En aquells moments estàvem amoïnats perquè cada cop havíem de desplaçar-nos més lluny de Sitges, ens semblava que ja no quedaven masses barraques per descobrir, havíem fet varies sortides en falç i una espècie de fatiga psicològica s'apoderava del grup. Però vet aquí que varem tenir la sort de contactar amb el Manel Tosas del Pla de Santa Maria (Alt Camp) que ens va dir: "*Jo les barraques les trobo per Internet*". Primer, varem pensar que era una broma, però no, era veritat i a partir d'aquell moment varem començar a utilitzar el web icc.cat/vissir2 que ens permetia veure la situació de les barraques mitjançant fotos aèries.

Això ens va esperonar i varem iniciar una nova etapa que, després de poc més de dos anys, ens ha permès arribar a catalogar la barraca número 5000.

La barraca 5000 la varem trobar i catalogar el dissabte 7 de gener del 2012.

Es troba situada a Vespella de Gaià (Tarragonès), posició geogràfica 361957E/4562834N. És una barraca aèria aïllada de planta rectangular (4,70x5,70 metres), amb un portal d'arc de mig punt, perfectament conservada i en la que es van utilitzar 38,9 m3 de pedres. És de doble paret (interior i exterior), farcida de pedruscall i acabada en falsa cúpula per aproximació de filades. Les cantonades exteriors estan fetes amb pedres molt grans que actuen com a nervis de reforç.

ens coneixerien per aquest nom, perquè no hauríem tingut la necessitat de pintar el drac verd.

Llavors sols teníem fitxes en paper, blocs amb fotografies, croquis i centenars de llistats de dades, però no havíem vist mai les barraques situades sobre un planell digital i per això teníem tants dubtes i errors. Per sort ara disposem del web Wikipedra on podem veure -icona groga- les barraques perfectament situades.

WIKIPEDRA : A més de la recerca i catalogació de barraques durant el 2010 i el 2011 varem participar activament amb Observatori del Paisatge de Catalunya en la preparació del web Wikipedra (wikipedra.catpaisatge.net); web de pedra seca posat en funcionament a l'abril de 2011, amb el suport de l'Obra Social de CatalunyaCaixa.

Es tracta d'una aplicació SIG interactiva 2.0 dissenyada per a introduir, visualitzar i consultar informació sobre les construccions de pedra seca de Catalunya. El portal permet, per una banda, accedir per mitjà de mapes, fotografies i fitxes al patrimoni de les barraques de pedra seca existents a Catalunya; i, per l'altra, possibilita a qualsevol persona que ho desitgi introduir al web noves barraques i cabanes de pedra seca.

Ara el nostre grup barraquer conegut com el Drac Verd de Sitges podem assegurar que si a l'època (2003-2005) que varem pintar el drac verd a l'interior de les barraques, per saber que les teníem catalogades i no confondre'ns –que ens passava sovint-, haguéssim disposat del web Wikipedra no

Podem escollir comarca i municipi i, aleshores, veure per "ortofoto" o "topogràfic" a escala reduïda (1:709 o 1:1417) les barraques existents -excepte les situades dins un bosc- i prendre nota de la situació (GPS en UTM).

Wikipedra ens ha ofert diverses possibilitats: rectificar la posició dels GPS's i situar la icona correctament -sense el marge d'error propi de les lectures del GPS preses sobre el terreny-; veure entre les icones grogues de les barraques catalogades les que van quedar sense catalogar per no haver-les vist quan varem explorar la zona a peu i poder repassar i completar la catalogació; veure les zones i municipis que resten per visitar, pel fet de no veure-hi cap icona i també veure els camins i corriols propers que faciliten la manera d'aproximar-nos a la zona que volem explorar.

Com a dades curioses dir que, des que utilitzem aquesta tècnica de localitzar les barraques per "ortofoto" -foto aèria digital-, repassant la comarca de l'Alt Camp hem catalogat 365 noves barraques (32%) que no teníem, que afegides a les 774 (68%) que havíem catalogat anteriorment pel

sistema tradicional de cercar “pentinant la zona a peu”, totalitzen 1129 barraques. A la comarca del Tarragonès, repassant La Pobla de Montornès, teníem 58 barraques (54%) i n’hem localitzat 48 de noves (46%). Finalment, a Vespella del Gaià en teníem 12 (14%) i n’hem localitzat 73 de noves (86%).

Amb aquestes dades volem fer entendre que qualsevol persona que repassi –amb paciència i poc a poc– el seu municipi, pot trobar moltes més barraques que no estan catalogades i amb Wikipedra -utilitzant la pestanya “*Introduïu una barraca o cabana*”- pot entrar les dades de cadascuna en una fitxa que, prèvia revisió i validació, apareixerà a Wikipedra amb el nom de l’autor.

Introduir una barraca no és gens complicat, es tracta d’emplenar una fitxa tipus on hi ha totes les dades prefixades. Potser el que no disposi de GPS no sàpiga com fer-ho i, fins i tot, Wikipedra li facilita, perquè prèviament pot cercar la barraca per “ortofoto”, posar la punta del cursor sobre la barraca i llegir les coordenades en UTM a la barra de dalt a la dreta.

Ara fa un any que funciona Wikipedra. Hi han col·laborat més de 50 persones o entitats de tot Catalunya aportant unes 1.500 barraques al web. Aquestes i les catalogades pel Drac Verd totalitzen unes 6.500 barraques i cabanes, que estan a disposició de qualsevol usuari per veure les fitxes, ampliar informació, modificar dades o introduir noves construccions pendents de catalogació.

L’objectiu principal de Wikipedra és arribar a catalogar el màxim nombre possible d’aquestes construccions de pedra seca de Catalunya i recollir informació, permanentment actualitzada, per tal de contribuir al seu coneixement, consulta i preservació. Aquesta eina, a part de ser útil per als amants i estudiosos de l’arquitectura de la pedra seca, també està resultant de gran interès tant per als professionals de l’àmbit educatiu, com per als planificadors urbanístics, a més d’altres sectors com el turístic.

Drac Verd

- El lleidatà David Estela i el fotògraf Jaume Charles d’ Alcarràs, guanyadors del quart concurs de fotografia de la *pedra seca* (12/05/2012).

El guanyador del primer premi del certamen, que aquest any reparteix 800 euros, ha estat David Estela i en la modalitat de fotografies de temàtica local ha guanyat el reconegut fotògraf d’ Alcarràs, Jaume Charles Bernis.

El jurat ha remarcat un any més l’alta qualitat de les fotografies presentades, consolidant aquest concurs com un dels més prestigiosos dels que se celebren a les nostres comarques. El tema d’aquest any és “La pedra relacionada amb l’agricultura” i es pretén fer una reflexió entorn les construccions de la pedra i els seu ús en l’estil de treball.

Els premis, juntament amb la totalitat de les obres s’exposaran en el Centre d’Interpretació de la Pedra Seca de Torrebesses, acte emmarcat dins la Primavera Cultural del Poble.

Informa: Centre Pedra Seca Torrebesses

Oferta treball Suïssa

Empresa especialitzada en jardins naturals busca persones joves especialistes en la tècnica de la *pedra seca* per treballar a Suïssa (mínim 1 any). Per més informació contactar amb Bertil Huger : bertil.huger@gmail.com.

- Tercera Ruta de les barraques de pedra seca de Subirats (6/5/2012)

El passat 6 de maig va tenir lloc la tercera ruta per visitar les barraques de *pedra seca* de Subirats a càrrec de Rosa Vendrell i Jaume Rovira.

Reconstrucció barraca i dels marges de cal Cuques (Manresa) març-abril 2012.

La reconstrucció ha anat a càrrec del paleta professional i monitor de cursos Toni Fernàndez.

S'ha restaurat per complet la barraca i arreglat els murs que tocaven a la mateixa. La barraca s'ha cobert amb terra i els liris blaus característics de la demarcació.

(foto Joan Torras)

ASSOCIAR-SE A LA CEPS

Per totes aquelles entitats, associacions o persones a títol individual o col·lectiu que vulguin formar part de la Coordinadora d'Entitats per la Preservació de la Pedra Seca dels Països Catalans ara ho podeu fer facilitant-nos les vostres dades personals:

NOM I COGNOMS

ADREÇA FÍSICA

CORREU ELECTRÒNIC

QUOTA ANUAL :

- 30 EUROS ENTITATS

- 20 EUROS ESTUDIANTS I PERSONES AFINS A LA CEPS

- DONACIÓ LLIURE

ES POT FER L'INGRÉS ANUAL a Coordinadora Pedra Seca: 2100-3147-63-2200216943

coordinadora@lamalla.net

Nota: amb la vostra aportació mirarem de treballar per tirar endavant projectes vinculats amb la *pedra seca*.

DOSSIER: MUSEUS I CENTRES D'INTERPRETACIÓ DE LA PEDRA EN SEC

Introducció.

Els darrers anys hem assistit a la implantació d'una sèrie d'equipaments com poden ser Centres d'Interpretació i Museus en diferents indrets del territori de casa nostra i d'arreu d'Europa que tracten per primera vegada el tema de la *pedra en sec*. Això representa un primer pas per la dignificació i el reconeixement interpretatiu d'aquest patrimoni cultural.

Amb el present dossier intentem exposar alguns exemples d'aquests espais museogràfics amb la intenció d'avaluar-ne les seves especificitats.

Perquè aquests centres assoleixin èxit cal que al darrera hi hagi una planificació acurada, sovint amb la intervenció d'un professional de la gestió cultural amb un equip de treball perquè s'avaluïn els factors més favorables pel seu bon desenvolupament com poden ser: el discurs interpretatiu, el material exposat, la seva difusió i comunicació (utilització de les TIC i de les xarxes socials), la innovació constant, el manteniment, financiació futura o, l'impacte de públic, entre altres aspectes. Veguem-ne alguns exemples.

Museu del Pastor de Castellar de N'hug

Reproducció de barraca o cabana de pastor

El Museu del Pastor de Castellar de N'hug és un museu que està situat en el nucli mateix de la població. Realitzen rutes guiades pel municipi adaptades a diferents nivells al voltant del que ha representat l'ofici de pastor a la contrada.

Actualment s'està treballant en el disseny d'un projecte per posar en marxa un Centre d'Interpretació que té com objectiu recuperar i condicionar: barraques, paravents, padrons i pletes. L'espai estarà ubicat dins del Parc Natural del Cadí Moixeró i també del municipi de Castellar de N'hug. Una xarxa de senders permetran la visita d'aquestes construccions, ja sigui de forma pròpia o amb un guia, a banda d'ampliar el Museu del Pastor.

Per reservar aquestes sortides guiades, cal trucar al 93 825 70 16 i sol·licitar els serveis a CINGLES, Cia. de Guies de Muntanya i d'Educadors Ambientals.

Centro de visitantes de la Piedra en Seco - La Puente del Valle

El **Centro de visitantes de la Piedra en Seco**, situat en **Puente del Valle (Valderredible)**, ens apropa al coneixement d'un interessant fragment, sovint desconegut, del ric patrimoni arquitectònic rural de la regió.

El Centre proposa al visitant una lectura més àmplia de la tècnica constructiva i de les construccions, així com dels paisatges resultants, mostrant exemples no només de la demarcació i de Cantàbria, sinó d'altres regions d'Espanya i d'Europa. Es tracta d'una proposta per conèixer millor aquesta part del nostre patrimoni cultural, presevar la memòria del territori i fomentar-ne la seva protecció i gestió.

Aquesta tècnica de construcció tradicional, utilitza únicament pedres, sense cap mena de morter o argamasa per la seva fixació, ha servit per aixecar interessants construccions de les que hi han a Cantàbria gran quantitat d'exemples, des de murs per delimitar les parcel·les fins als "chozos" que s'escampen pel paisatge rural.

Les instal·lacions del Centre de Puente del Valle disposen d'un discurs expositiu repartit en diferents nivells, on es pot contemplar les diferents formes de construir murs i les eines dels picapedrers i fusters, veritables mestres d'un saber heretat i perfeccionat en cada generació.

Cantàbria.

El recorregut està senyalitzat amb panells interpretatius i una cabanya de las brañas amb un tall transversal que permet accedir sense dificultat al seu interior, on es mostren elements de la vida quotidiana dels pastors del cantàbric.

En un nivell superior, l'exposició tracta de les construccions pastorils més representatives de l'àmbit europeu, sobretot de l'àmbit

espanyol, respresentades en maquetes de gran qualitat i panells explicatius.

Entre les activitats ofertes per aquest Centre destaca el **Programa de Educación Ambiental para escolares de los centros de Cantabria**, adaptada a l'edat dels participants; **tallers d'educació ambiental**, adaptables al temps disponible i l'edat (jocs didàctics, ecogincana, construcció d'un "chozo", etc.); **rutes guiades per l'entorn del Centre**, s'ofereixen rutes de diferents dificultats i temàtiques com és la **Ruta de los chozos** i la **Ruta de la piedra**.

Ruta de los Chozos

Contacte:

Centro de Visitantes de la Piedra en Seco - La Puente del Valle
Valderredible - 39250 (Cantabria)

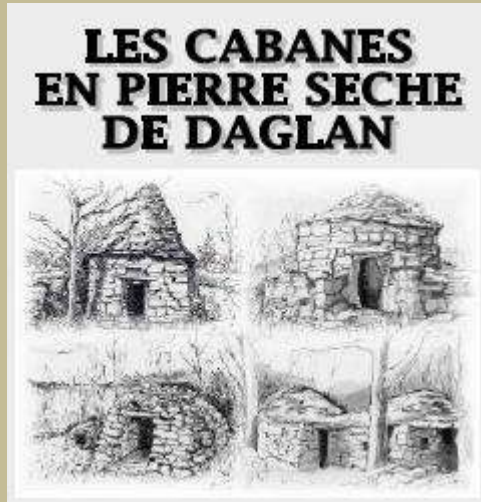
Tel. 648 19 17 63

c/e: cvlapuerta@medioambientecantabria.es

Informació: **Oscar Bárcena / Laura Huerta**

Ecomusée Pierre Seche de Daglan

L'Écomusée Pierre Sèche de Daglan ens apropa a descobrir la història de les cabanes, els mètodes de construcció i de reconstrucció. La visita al museu és lliure i l'entrada gratuïta.

Aquest ecomuseu organitza visites guiades per un itinerari d'uns 6 quilòmetres (3 hores) per veure les cabanes de Daglan (150 catalogades) i altres elements de *pedra seca*.

Per més informació:

MAISON DE LA PIERRE SECHE

Le Bourg - 24 250 DAGLAN

Tél. : 05 53 29 88 84

c/e: maisonpierreseche@wanadoo.fr

www.maisonpierreseche.com

Centre d'Interpretació de la Pedra Seca Torrebesses

El CI de la Pedra Seca està configurat per un edifici polivalent i funcional on es vol donar a conèixer les construccions i activitats relacionades amb el treball de la pedra seca pròpies del territori.

Es va inaugurar l'any passat gràcies al suport de la Diputació de Lleida, l'Institut d'Estudis Ilerdencs, d'un fons FEDER, l'Incasol del Consell Comarcal del Segrià i l'Ajuntament de Torrebesses.

Aquest centre vol donar a conèixer el patrimoni arquitectònic popular que representen les nombroses i diverses construccions de pedra seca de la zona, especialment cabanes de volta, marges de pedra, pous, basses excavades a la roca, cisternes o forns de calç. Enfocat en aquestes construccions sense argamassa pretén també no deixar de banda tots els altres recursos i atractius de que disposa aquesta zona del Segrià sec amb la voluntat d'afavorir un desenvolupament sostenible.

Treballa per inventariar i conservar el patrimoni de la pedra seca a partir de sortides caps de setmana.

Contacte:

Torrebesses, Lleida

Plaça la vileta, 9-11

Telèfon: 973 126 059

<http://cipedraseca.blogspot.com.es>

centrepedraseca@gmail.com

Museu del carro de Tomelloso

Aquest museu l'hem volgut destacar perquè l'estructura on està instal·lat és un immensa construcció en *pedra seca* coneguda popularment com a "bombo" (a la portada del butlletí l'il·lustrem)

El contingut del museu es de caràcter etnogràfic, dedicat a les feines del camp. Està situat a la població de Tomelloso a Ciudad Real.

Contacte: tel. 926 50 49 61

Museu de la Pedra en Sec de Vilafranca

La pedra en sec ha sigut i és una constant a Vilafranca. Durant segles, la necessitat d'augmentar la superfície i la qualitat del terreny cultivable va fer que s'extragueren de les seves terres grans quantitats de pedra. Amb ella i amb l'enginy i les mans dels pobladors d'aquesta vila es va crear una arquitectura pròpia, senzilla i popular, una forma única d'entendre el medi que els rodejava. Es van crear centenars de quilòmetres de parets de pedra seca i centenars de casetes, basses, pous, bancals, artigues, assagadors, etc.

Així, per a donar a conèixer aquesta arquitectura ecològica que ha transformat el paisatge d'una manera sàvia i respectuosa amb el medi ambient, Vilafranca va inaugurar el dissabte 14 d'octubre del 2006 el primer Museu de la Pedra Sec de la Comunitat Valenciana.

Aquest espai museogràfic, únic per les seves característiques, està ubicat en la planta superior de l'edifici gòtic de La Llotja. En ell es pot conèixer la rica tècnica de la pedra en sec que forma part del patrimoni de Vilafranca, les ferramentes, els models

constructius, les tipologies de casetes o el paisatge humanitzat, a partir d'un recorregut per panells, maquetes, recreacions i projeccions amb fragments de l'audiovisual "Tota Pedra fa Paret". A més, també dóna l'oportunitat de gaudir d'una de les vistes més privilegiades de tota la Vega i del mateix edifici on s'ubica, la Llotja gòtica de Vilafranca.

De totes maneres, aquest Museu va més enllà dels límits físics de l'edifici; vol donar les ferramentes per a interpretar el paisatge ple de pedra i per a comprendre l'esforç dels veïns de Vilafranca per a poder subsistir en aquestes terres transformant el paisatge. Així, tres són els itineraris que es poden realitzar per a completar la visita:

ITINERARI PLA DE MOSORRO: Pastors i Ramaders.

ITINERARI ELS VIRTUTS: Agricultors i Masovers.

ITINERARI LA PARRETA: El bosc de La Parreta.

Plaça de l'Església, 6
12150 Vilafranca
Tel.: 964 44 14 32
c/e: vilafranca@touristinfo.net

Font d'informació:

<http://www.ajuntamentdevilafranca.es/novaweb/t-u-r-i-s-m-e/que-visitat/museus/museu-de-la-pedra-en-sec>

Conclusió.

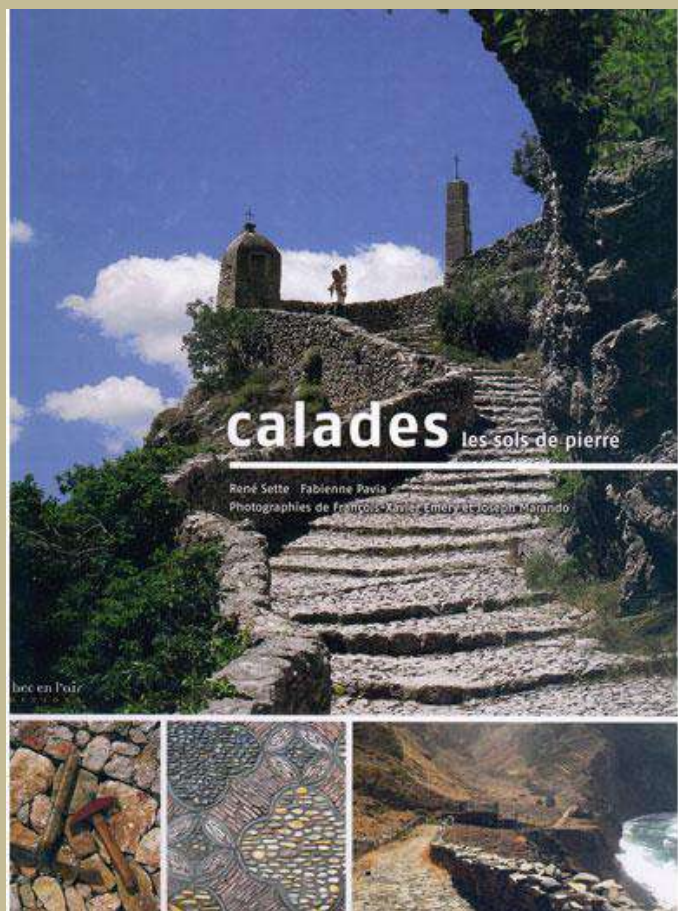
Hem pogut veure alguns exemples de Museus i Centres d'Interpretació que utilitzen la *pedra seca* com a eina de comunicació, alguns de forma monotemàtica i d'altres com un element més del conjunt etnogràfic que exposen.

Cal, però, que l'administració aposti en ferm per aquestes iniciatives com ho fa amb qualsevol altre museu, perquè és un llegat d'una importància capdal per entendre el passat i mirar cap al present. Cal dotar aquests espais d'interpretació efectiva amb un fil conductor, objectiu i rigurós, de recursos educatius, de tallers, activitats didàctiques i complementàries com poden ser rutes i itineraris. Alguns, per sort, ja ho porten a la pràctica, d'altres estant en camí d'aconseguir-ho.

El temps són difícils però depèn de nosaltres poder-los canviar.

RESSENYA DE LLIBRES

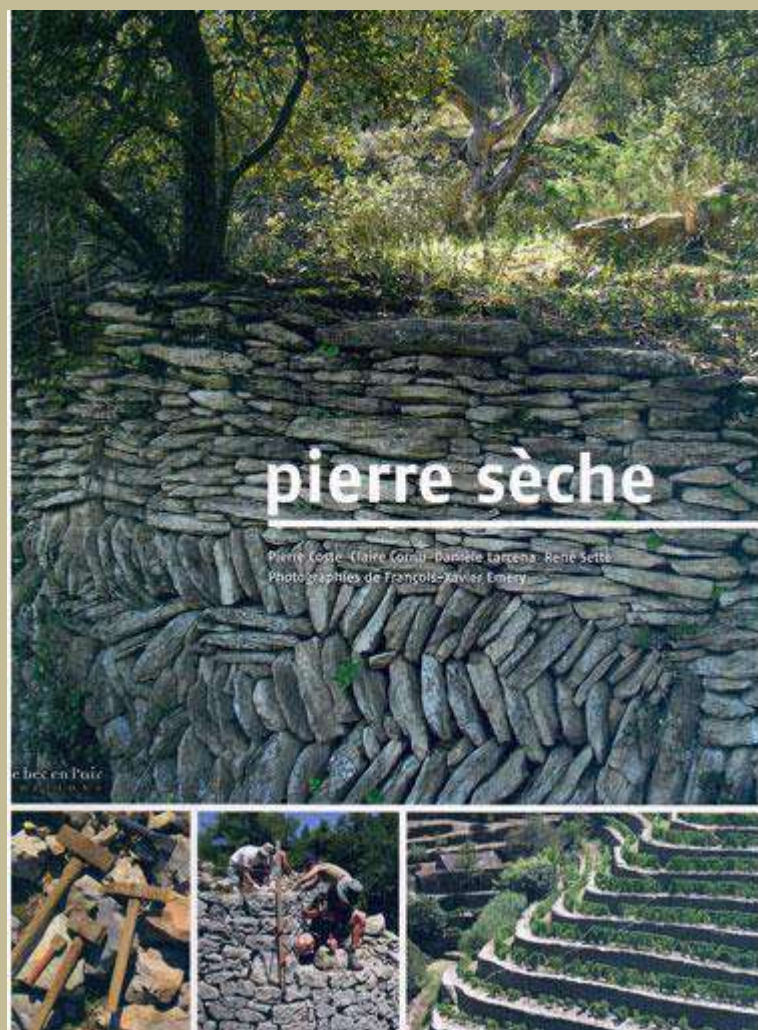

- RENÉ, Sette; PAVIA, Fabienne. **Calades. Les sols de pierre.** , ed. Le Bec en l'Air, Manosque (France), 2008.

En termes generals es podria dir que és un llibre més gràfic que de recerca documental, on per sobre de tot destaquen les fotografies de François-Xavier Emery i Joseph Marando. Els dos primers capítols als orígens del mot "calade" o, sigui, sòl de pedra, els camins que ha modelat l'home en pedra en el medi rural, en els pobles i algunes rutes de pedra d'indrets insòlits com Itàlia, Cap-Verd o Xina. Un tercer i quart capítol està dedicat a la part tècnica: les regles bàsiques per realitzar un sol empedrat a partir d'exemples gràfics. En el darrer capítol del llibre es presenten algunes creacions contemporànies de sòls de pedra certament espectaculars.

- SETTE, René; COSTE, Pierre; CORNU, Claire; LARCENA, Daniela. **Pierre Sèche.** ed. Le Bec en l'Air, Manosque (France), 2008.

És un treball que tracta de forma genèrica l'estudi de la *pedra seca* amb alguns exemples d'arreu del món i amb una gran quantitat de fotografies de molt bona qualitat per sobre del text. Així el treball il·lustra alguns paisatges amb presència de *pedra seca* destacant-ne alguns llocs exemplars: Anglaterra, Portugal, La Fatarella, Sòller a Mallorca, Japó o Alemanya, entre altres indrets. Hi ha una part pràctica molt ben explicada de com confeccionar un mur de *pedra seca*, les eines o, un glosari de termes entre altres aspectes.

Jaume Plans
jaumeplans32@gmail.com

FOTO ANTIGA

Conjunt de cabanes prop de Vallirana 1890-1911 . © (CEC)

Soprén veure un conjunt de cabanes o barraques en un nombre tant elevat a poca distància.

No sabem ni l'ús ni si eren destinades a pagesos o per grups de pastors? com trobem per exemple a Núria

Caldria esbrinar si en l'actualitat encara són d'empeus.